

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2011. JANUÁR XXII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

„LEGYETEK HAJLANDÓK AZ EGYMÁS IRÁNTI SZERETETRE”

Új kezdet, új reménység

A tisztújítási folyamat záró mozzanata. A hat évre megválasztott egyházkerületi tisztségviselők eskütétele a várád-újvárosi református templomban. Barcza János felvétele

December 4-én tartották a Királyhágó-melléki Egyházkerület közgyűlését, ahol a tisztújítási folyamat záró mozzanataként a megválasztott tisztségviselők eskütételére is sor került.

Az egyházkerületi székházban tartott közgyűlés napirendjén egyebek mellett az igazgatótanács és szakbizottságok tagjainak megválasztása, valamint a 2011. évi költségvetés elfogadása szerepelt. Ezt megelőzően igehirdetéssel szolgált **Dénes István** generális direktor, élesdi lelképásztor, az 1Pt 4,7-14 alapján.

A közgyűlést megnyitó **Varga Attila** egyházkerületi főgondnok kiemelte, hogy saját szolgálatát egy új kezdetnek tekinti, célja visszaadni az egyháznak azt a tekintélyt, amely megilleti. **Csúry István** püspök az egyházkerület autonómiájára való törekvést, illetve a törvényesség betartását és betartatását fogalmazta meg fő célként.

A közgyűlés ünnepi része délután a nagyvárád-újvárosi református templomban folytatódott. Ennek folyamán esküt tettek a

hat éves mandátumra megválasztott tisztségviselők és lelkészszentelésre is sor került. Igét hirdetett **Csúry István** püspök, a Zsid 1,13-14 alapján. Ezt követően az anyaországi részegyházak képviselőiben **Bölcskei Gusztáv** tiszántúli püspök, a Magyar Református Egyház zsinatnak lelkészi elnöke és **Ábrám Tibor** tiszáninneni főgondnok szolt a beiktatott tisztségviselőkhöz.

Az ünnepi alkalom az egyházkerület kiüntetései, a Pro Partium és a Pro Ecclesia díjak átadásával ért véget. Előbbi a hollandiai Emmaus Alapítvány képviselői vehették át. Pro Ecclesia-díjban részesültek az egyházmegyéik eddigi esperesei: **Sipos István** (nagybányai), **Gellért Gyula** (érmelléki), **Lukács József** (szilágysomlyói), post mortem: **Seres Géza** (aradi), továbbá a németországi **Salánki Tibor**. A gyülekezeti kategóriában a **lecsméri**, a **szamosardói** és a **temesvár-belvárosi** eklzsia részesült elismerésben. A laudációkat **Vinczné Pálfi Judit** missziói előadó ismertette.

HETEDIK KÜRTSZÓ

Evangeliumot szükséges hirdetnünk

KÖZEL HÁROMSZÁZ gyülekezetben él egyházkerületünk mintegy kettőszázhetven ezer református híve. Sajnos mintegy százezerről alig tudunk valamit. Vannak közöttük elköltözők, kétlakiak és szomorúan kimondva, vannak egyháziidegenek is.

VÉGVÁRON JÁRTAM, mint egyházkerületünk végeinek és szórványainak nevében is hordozott jelképes közösségében, ahol a gyönyörűen felújított templom reményét sugall a felszámolódás rémületében nyugtalan magyar testvéreink számára és az önfeladás ellen küzdők szolgálatára. Figyelmeztető Derna-Varasszó-Tataros-Kövesegyháza sorsa, hiszen a magyarlakta vidék közelsége ellenére egyre kevesebben vannak, és kevesebb a fenntartóerő is. Megfordultam templomépítők között. Sarmaságon a bánya-telepek templomszentelő istentiszteletre hívtak, és együtt örültünk a népes gyülekezet gyönyörű tornyos otthonának. Kéttucatnyi templom felújítását és megannyi lelkészlak és gyülekezeti ház rendbetételét ünnepeltük. Az imaheti szolgálatok elmélyíthették valamennyiünkben a boldog érzést, hogy a 21. század örökölt és új színekkel gazdagított ateizmusával szemben imádkozó és igehallgató népes gyülekezeteink vannak, és tevékenyen részt vesznek az egyháztól leszakadni látszó társadalom újra való visszahívásában. Találkoztam elkeseredőkkel, olyanokkal is, akik már nem tudnak bízni abban, hogy a következő nemzedékek megtarthatják anyanyelvüket, egyházukat és szülőföldjüket.

NEM VAGYUNK könnyű helyzetben. A világból reánk áradó félelmek, nyomorúságok tétőződése a küszöbön van, és hosszadalmas apadási folyamatnak nézünk elé. Ez a jelenleg önmagában nem lenne gyilkos erejű, ha a gáton olyan építők és őrizők lennének, akik megélnék és másokkal is megértetnék, hogy Istennek hatalma van a mélyben is. Dávid erről, mint saját tapasztalatról így szól: „Leányult a magasságból és felvett engem. S mélyeségek vizekből kihúzott engem.” (2Sám 22, 17) A gáton nemcsak a csúcsvezetőknek van helyük és felelősségük, hanem minden családfőnek, minden apának és anyának, minden közösség összes tagjának. Nem vezet semmire sem, ameddig nem értelmezzük és alkalmazzuk a kiválasztott nép profétájaként

T.Zs., F.T.

FOLYTATÁSA A 6. OLDALON

Csúry István püspök

FOLYTATÁSA A 3. OLDALON

Balogh Péter emlékezete /7. Czeglédi-díjas presbiterek – 2010 /I.

„Mária pedig mindez ígéket megtartja és szívében forgatja vala.” (Lk 2,19)

Karácsonyunk a család ünnepe volt. A karácsonyfa tövében pedig ott volt a jászol a Gyermekkel, aki arról beszélt, hogy a kereszténység nem program és eszme. A történelem egy meghatározott órájában azért született meg nekünk, hogy ne intézmények, struktúrák és jelszavak váltsák meg a világot, hanem Jézus. A reflektor fénye eddig a jászolra világított, most, az év elején, hadd essen a megvilágítás a jászol fölé hajló szülőkre, Máriára és Józsefekre.

A szülők a tehetetlen, pólyában lévő gyermeket látták maguk előtt, és hitték, hogy ő az övök és ő egyben Isten Fia. Hitték, mert Isten egy angyal által nekik kijelentette. Ezt a hitet szívükbe zárták és ez lett számukra az élettér és létalap, ebben éltek, örültek és szenvedtek, akár Egyiptom földjén éltek, akár Názáretben. A hit az volt számukra, mint a szemnek a horizont, minél magasabba hágott Jézus ismeretében, annál tágabb lett lelki világuk. Aki nem hisz, az jelszavakból él, aki hisz, az Jézusból él.

József és Mária hite nem csupán szavakból állt, hanem szívből fakadó cselekedetekből. Vannak, akiknek hite csupán a nyelvükön van, mondják az imádságot, de lélektelenül. Vannak, akiknek hite csupán az értelmükben van: megtanulták a hitvallást, de életükön nem látszik meg. Vannak, akik szívből hisznek és ez tetteikben fejeződik ki. Mária és József hite benne volt minden szívdobbanásban, minden jószágos és szerető szóban, tettben. A szív életünk középpontja, minden szervünket ő élte, a vért minden hová ő lükteti. A szívből jövő hit is min-

A LÉLEK CSENDJE

A Jézusból élő hit

denhová életet lüktet, szavakat, tetteket, melyek életet mentenek, életet hordoznak, életet adnak.

Dániában történt, hogy egy ismeretlen ember nagy összeget adományozott jótékony célra. Mikor azt kérdezték, hogy mi a neve, Danielsen – válaszolta, lakáscímét is megmondta, de kiderült, hogy a név is és a cím is fiktív, mert ez a jó ember rejtve akart maradni. Az újságok is írtak a névtelen és címtelen adományozóról, és valóságos Danielsen-láz tört ki Dániában. Egyik adomány érkezett a másik után, s a földad mindenikeni Danielsen. Ha valaki pénzt nyomott az utcákon a koldus markába, a koldus így köszönt: köszönöm, Danielsen úr. Az új esztendőben jó lenne, ha sok jót, azaz a jót cselekedné, szívből, mint Mária és József, s

Maticska Jenő: A Híd utcai református templom – Nagybánya

közben névtelenségbe rejtőznél, s körülöttem minden szeretetteljesebb, jószágosabb lenne.

Mária és József Jézus színe előtt éltek, te is Isten színe előtt élsz. Isten kezéből kell elfogadnod mindazt, ami történik családodban, családoddal, személyesen veled, hisz téged és a tiedet is Isten alkotta meg, fogadta be lelkébe. Krisztus közelében, családjában élni jelenti azt, hogy te is elfogadod szeretteidet, környezettedben élők olyanok, amilyenekké Isten teremtette és formálta őket, kivéve bűneiket. Jézus előtt élni jelenti azt, hogy elfogadod Isten akaratát családodra nézve, Benne való örömben és békében élsz, mint aki biztosan tudod, hogy nem céltalanul élsz, nem szívtelen természeti törvények uralkodnak benned és körülöttem, hanem egy személyes cél fel haladsz, hit által ismered fel ezt a célt és az ehhez vezető utat, s ezen az úton is Ő segít járnai, haladni. Valamennyiünkben életöszön lüktet, hadd töltse be maga Krisztus ezt az életöszönt, januári tervezettségünk, elindulásunk a személyes küldetés beteljesítésének terve és teljesítése legyen.

Mária személyes küldetését úgy vitte véghez, hogy szívében forgatta mindazt, amit Isten üzent neki, amit vele cselekedett az Úr. Személyes küldetésed megtalálásában és elvégzésében az ad eligazítást, hogy szívedben forgatod és megtartod azokat az ígéket, üzeneteket, amelyeket maga az élő Isten közöl veled.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

HISZEM ÉS VALLOM

A bűnbocsánat és az üdvösség ígérete

„A hétszentségit!” - tör fel az indulat az emberből, ha valami nem úgy sikerült, amint elképzeltelte volna. Verbális kitérésük jelentésével sokan nincsenek tisztában. A szentség szó két különböző tartalmat jelöl. A latin *sanctitas* fordításaként valakinek vagy valaminek a szent voltára vonatkozik. A Szabad Enciklopédia szerint, a latin *mysterium* vagy *sacramentum* fordításaként a keresztény teológia részint leíró, részint értelmező szakkifejezése bizonyos szertartások megnevezésére szolgál. A magyar szentség szó egyaránt használatos a katolikus, az ortodox és a protestáns felekezetekben. Kérdés: ki hogyan tekint erre?

A katolikus egyház tanítása szerint a szentségek Jézus tanítása és beszédei által alapított látható jelek, amelyek Isten kegyelmét nemcsak jelzik, hanem hatékony módon közvetítik is. Míg a katolikusok szentségnek tekintik a keresztséget, bérmálást, eucharisziát (úrvacsora), bűnbocsánatot, a betegek kenetét, az egyházi rendet és a há-

zasságot, addig a protestánsok és ezen belül mi, reformátusok két szentségről, azaz sákramentumról beszélünk. Hány sákramentumot szerzett nekünk Krisztus az Újszövetségben? (*Heidelbergi Káté 68. kérdése*) Kettőt: a szent keresztséget és az Úr szent vacsoráját. Ez nagyon rövid válasznak tűnik, de mindkettőt az üdvösségünket szolgálja.

Az idők során a különböző teológusok hol több, hol kevesebb szentséget ismertek el. A középkorban mind szilárdabbá vált az a nézet, amely szerint a szentségek száma hét. A kérdésben a Tridenti Zsinat hozott végleges döntést, amikor a szentségek hetes számáról dogmatikus érvénnyel nyilatkozott. E döntést a reformátorokkal szemben fogalmazta meg, akik a szentségek számát kettőre korlátozták.

Mi nagyon ragaszkodunk ahhoz, hogy emberi módon ne próbáljunk bármit is belemagyarázni a Szentírásba, vagy Jézus hagyatékába, ám nem minden felekezet vélekedik erről hasonlóan. A katolikus szentség-

tanban mindmáig vitatott kérdés, hogy a Biblia szövege alapján közvetlenül visszavezethető-e minden egyes szentség Jézus személyére. Az ő véleményüket részben osztja, de sok esetben cáfolja az ortodox tömörülés, akik a szentségeket hivatalosan „szent titkoknak” nevezik és hét szentséget különböztetnek meg. Külön érdekesség náluk még az, hogy az Ortodox Egyház legősibb és leghagyományosabb gyakorlata szerint minden, ami az Egyházon belül van és történik, szent és misztikus.

Ennél már csak az a különösebb, hogy a magukat a legrégebb keresztyén egyháznak tartott, nesztorianusnak is nevezett ősi Asszír Keleti Egyházban is hét szentség van.

Egyáltalán nem fontos, hogy melyik egyház hány szentséget számol. Csak az számít, amit maga Jézus Krisztus hagyott ránk, és ami a mi életünket táplálja, ugyanis a szentség általános hatása, hogy a felvevőt Istenhez kapcsolja.

Reformátusként nekem ez a mérvadó: a bűnbocsánat és az üdvösség ígérete csak a keresztséghez és az úrvacsorához kapcsolódik. Ez éltet itt a földön, és azon túl is.

ORBÁN LEVENTE

AZ ARADI EGYHÁZMEGYE ÜNNEPI KÖZGYŰLÉSE

Az Isten szolgálatára irányított élet

November 13-án Erdőhegy-Kisjenő református templomában került sor arra az ünnepi Közgyűlésre, amelyen az Aradi Egyházmegye megválasztott tisztségviselőit iktatták be hivatalukba. Az egyházmegye minden gyülekezete elküldte képviselőit, de testvéregyházmegyénk is képviseltette magát küldöttei révén.

Az ünnepélyes alkalom Csűry István püspök igehirdetésével kezdődött, a 2Krón 7,11-18 alapján. Dávid és Salamon templomepítő kudarainak és megvalósításainak sikerein és tervein, áldatlan és áldott pillanatain keresztül hívta fel a figyelmet az igehirdető arra, milyen nehéz, egyszersmind mennyire szép is az Isten szolgálatára irányított élet.

Az igehirdetés után Váradai Sándor Károly, az egyházmegye főjegyzője köszöntötte a jelenlévőket. Ezt követte a püspök beiktató beszéde, melyben rámutatott, hogy a kilenc egyházmegye legfiatalabb esperesének beiktatása történik. Bár számos bibliai személy példája állhat előttünk, akiket Isten fiatalon választott el a szolgálatra, mégis a Krisztusban maradásra hívta fel a figyelmet a püspök: Nincs azoknak semmi kárhozata-szuk, akik Krisztusban vannak.

A fogadalomtétel és a beiktatás után, az új esperes, Módi József szolt a Közgyűlés tagjaihoz. Az Ézs 41,10-el köszöntötte az egyházmegye küldötteit és a meghívottakat. Elmondta, mennyi belső, lelki vívódást jelentett számára e tisztségnek a vállalása, s végül is Isten elhívása és az ezzel járó nemes feladat volt az, ami a döntésében igazgatta. Az új esperes megkérte az egyházmegye valamennyi gyülekezetének elöljáróit, hogy segítsék őt munkájában, imád-

Az egyházmegye választott elöljáróinak ünnepélyes fogadalomtétele

kozzanak érte. A közös munka áldásaképpen együtt tapasztalhatjuk meg minden napjainkban azt az erőt, melyet Isten ad.

Az ünnepi alkalom másképp volt eltervezve: a beiktatás szolgálatát egyházmegyénk leköszönő esperese végezte volna, aki szakértelmével, tapasztalatával, közösségformáló szeretetével továbbra is ott állhatott volna a fiatal esperes mellett. Isten azonban másképp akarta: magához szólította hűséges szolgáját. Seres Gézára, egyházmegyénk 12 évig szolgáló esperesére egy perces néma csenddel emlékezett meg a Közgyűlés. Az egyházmegye választott elöljáróinak ünnepélyes fogadalomtétele után az egyházmegye vezetői emléklapokat nyújtottak át Seres Géza esperes özvegyének, illetve az egyházmegye volt főgondnokának, Czinczér József Attilának szolgálati hűségük elismeréséül.

Bodnár Lajos, egyházmegyei lelkészértekezleti elnök a 96. Zsoltár 1. és 2. versével köszöntötte a megjelenteket és ismertette a találkozói további programját, a presbiteri konferencia és a lelkészértekezlet menetét.

Az ágyai ökumenikus kórus énekszolgálatára és szünet után dr. Tóth János, a Békés megyei Presbiteri Szövetség elnöke tolmácsolta az anyaországi testvéregyházmegye jókívánságait.

Kozma Gyula nagyváradi-rogeriuszi orgonista-kántor előadásában arra kereste a választ: hogyan lehet élővé, színesebbé tenni az istentiszteletet az egyházzenevel? Legyünk igényesek arra, amink van – fogalmazott az előadó. Az igazi újítás nem az, hogy a régít kidobjuk, hanem a marandót, az igazságot újult szívvel és erővel kell hirdetni.

Az egyházmegyei közgyűlés, a presbiteri konferencia és a lelkészértekezlet áldott alkalmak a szervező Erdőhegy-Kisjenői gyülekezet jóvoltából szeretetvendégséggel ért véget. Imádkozó szívvel kérjük Istent, hogy áldja meg az esemény szervezőit, valamint az egyházmegye újonnan választott vezetőit, hogy bölcs szívvel tudják Istenhez vezetni református népünket.

LÓRINCZ LÓRÁND-PÉTER

CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY

Jót kívánás

*A szomorú veszedelem teljes életedben
Meg ne rontson, háborítson
békességedben.
Amely öröm benned eredett,
El ne hagyjon soha tégedet.*

*Azt semmi bú, semmi bánat el ne
űzhesse,
Semmi gondok fergetege meg ne
győzhesse.
Vége ha elmegy:
Ég lakosa légy.*

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

adventi látomását, amely az akkori váradalomból mára már megvalósult volna, ha Krisztust valóban annak tekintenénk, mint Akinek mondjuk Őt. „Legyen az egyetlen egyenessé.” (És 40,4). A jövőndő vízszintes kitekintésben próbákkal terhel, de függőleges viszonylatban kegyelemmel érkezik.

AZ EGYHÁZ a világ része, és ez a rész szekularizálódik lendületesen és folyamatosan. Sajnos ez azzal is jár, hogy a világból a diabolikus elemek furakodnak a leghatározottabban az Isten gyermekei felé. Sok áldozatunk van. Az alázat elmaradása megtört szívű sokaságát hívta elő testi és lelki betegek sokaságával. Megkötözött foglyok vannak tudatmérgező szerek bilincseiben. Rengetegen élnek hajléktalanul az utcák mindent szabad, de kegyetlen halált lehelő kiútatlanságában. A babiloni fogság után az áldozatok állapota, az árvák és özvegyek kiszolgáltatottsága a többiek is elbizonytalanította. Nincs ez manapság sem másként, mint Ézsaiás ko-

rában (És 61,1-2). A próféta ilyen átkozott helyzetben ismerte fel küldetésének lényegét: „Az Úr Isten lelke van énrajtam azért, mert fölkenem az Úr, hogy a szegényeknek örömet mondjak...” Ézsaiás szegény nemzetét evangelizálja. Az igehirdetés és lelkigondozás funkcióit a betegség, a nyomorúság, a rabság és diabolikus erők ellenébe állítja, egyedül Istenre támaszkodva. A próféta magatartása minden lelkipásztor számára példa kellene legyen. Egyházkerületünk minden szolgálata erre a testet-lelket gyógyító evangéliumi feladatra kellene tekintsen. Sajnos ettől a példától távol vagyunk. Ezért történhet meg, hogy az evangélium hirdetését megelőzi több, egyébként nagyon fontos feladat, mint hívek toborzása, ingatlanok rendbetétele, egyházi javak megszerzése és sok egyéb hasonló. Az evangélium hirdetése elsődleges, és minden más csak utána következhet. Krisztus Jézus megismétli a próféta szavait (Lk 4,18-19), mintegy megerősítve a benne foglaltakat. Ezzel együtt, az egyház újkori történetében mintha a lelkészi társadalomban nem lenne egyértelmű az evangélium hirdetésének elsődleges, mindeneget megelőző szolgálata. Fájdalommal állapíthatom

meg, hogy lelkészeink elbátortalanodva, sok megaláztatás és félrevezetés közepette igyekeznek hasznosnak lenni, eredményeket felmutatni, de örökös elégedetlenség szorításában vannak. Ki kell mondanunk magunk felett, lelkipásztori szolgálatunkra nézve, hogy „az Úr Isten lelke van” rajtunk. Rajtunk, a magyar református lelkipásztorokon Erdélyben, Magyarországon, a Kárpát-medencében, Európában és mindenütt a világon. A lelkipásztorok csak helyére tett identitástudattal működhetnek küldetésüknek megfelelően. Ezt, a küldetés terén elvárt megerősítést, kell nekünk hangsúlyoznunk, hogy bátor katonák legyünk egymás mellett a közös küzdőtéren az egyetlen cél eléréséért. El fogom mondani minden lelkipásztoromnak, hogy ez a küldetés mindannyiunkban megelevenedik, de csak akkor marad életben és akkor éleszt, ha hűségesek maradunk Isten parancsához, azaz evangéliumot szükséges hirdetni a szegényeknek! Hiszem, hogy ilyen lelkipásztori szolgálatból születnek a seregek, gyülekezetenként kisebbek vagy nagyobbak. Ezek együtt lesznek erős református közösséggé, határok felett, Isten országába készülve.

MEGRENDÍTŐ TEREPSZEMLE A „HADAK ÚTJÁN”

Dinnyés József adventi dalkoszorúja

A református egyházközség meghívására, a Krisztus-várás második hetének végén érkezett Dinnyés József anyaországi zeneszerző és előadóművész Erdőhegyre, ahol három napon át vendégeskedett és naponként két-két tevékenységen működött közre.

Adventi körszótájának pénteki, első állomása az iskola volt. Nebulók és tanügyiek egyaránt feszült várakozással lesik, hogyan is néz ki egy eleven gitáros énekes. Pillanatok alatt megérik, hogy – a költő szavaival élve – „nem a pacsirta fontos, csak a dal”. Amikor megpendül a hangszer, megpendül a lélek is, s az anyanyelv pergő ritmusa megpezdít gyereket és nevelőt egyaránt. Költészetünk legszebb gyermekversei és dalai ragadják el az előadót és a hallgatókat.

Péntek koraeste, a zsolnártanulás, az együtténeklés órái a parókia imatermében. Szenci Molnár Albert zsolnártanításainak szemléletes nyelve és gazdag gondolati tartalma ma is elbűvöli az énekest és az éneklő hallgatóságot.

A szombat délelőtt megrendítő terepszemle órái: az 1848. augusztus 13-i fegyverletételt követő szomorú „hadak útja”-nak első állomásáról, Kisjenőről indulunk visszafelé az „időlagútban”. Amit ma fél óra alatt megteszünk, akkor egy teljes éjszaka telt: orosz fegyveres kísérettel fegyvertelen szabadságharcosok elcsigázott ezrei vonulnak, itt-ott surranó árnyék, bujkáló, menekülő, szökdöső hadiak.

És máris a csigaszőlősi síkon találjuk magunkat, a hajdani vízimalom közelében megállunk. Száguldó autók reánk dudálnak, továbbhaladásra biztatnak, de mi állunk megkövülten: itt ért véget a dicsőséges hadjárat, innen indult az út kerülővel az aradi Golgotára. Megelevenedik előttünk a fegyverletétel ceremóniája: az I., III. és a VII. hadtest felsorakozása, a gyalogosok tisztelgése, a hadifelszerelés és az ezredzászlók gúlákba állítása, a síró ölelések, a huszárok zokogó búcsúja lovaiktól, Görgey tábornok utolsó seregszemléje és üdvözlő szavai, Rüdiger orosz tábornok és törzskarának néma asszisztálásával.

Dinnyés József törli meg a döbbsent csendet: – Mi lenne, ha egyetértéssel és politikusi támogatással a hajdani fegyverletétel helyén a jövőben megtartanánk a „fegyvernemletétel napját”, amikor is a földre dobás helyett magasra emelnénk mai fegyvereinket: a könyvet, a tollat, a gitárt, a fakanelat... a józanság mai szabadságharcos eszközeit? Talán még az együtt élő népeket is közelebb hozná egymáshoz!

Ezen gondolatokon morfondírozva folytatjuk utunkat visszafelé - előre Pankotára s a fegyverletételről történő megegyezés színhelyére Világosra, melyeknek kas-

A „fegyvernemletétel napján”, a földre dobás helyett magasra emelnénk mai fegyvereinket: a könyvet, a tollat, a gitárt, a fakanelat... a józanság mai szabadságharcos eszközeit

télyparkjában Bohusné Szögyény Antónia szobra tekint le reánk méltósággal.

Hazafelé megpendül a gitár, felhangzik az ének. Útféle állunk, úgy hallgatjuk a 80. zsolnárt, melyet egykor a szabadságharcos tábortól lelkészek énekeltek:

*Hallgass meg Izráel pásztora
És Józsefnek vezérlő Ura,
Kit őrizsz, mint egy juhnyáját,
Fordítsd hozzánk szent orcádat!
Aki ülsz a Kérubimon,
Jelenjél meg világoson!*

*Úr Isten térj hozzánk ismétlen,
Őrizz meg minden gonosz ellen!
Nyújtsd világosságodat,
Fordítsd ránk irgalmadat,
Térítsd hozzánk szent orcádat,
És semmi nekünk nem árhath!*

Othton még megszemléljük az erdőhegyi születésű dr. Balogh Ernő dokumentum értékű tájféltit, melyeknek egyikéről éppen az egykori, romjaiban is kecses néma szemtanú, a világi várrom tekint le reánk.

A szombat este az irodalomé: a helyi Körösmenti Irodalmi Kör találkozik a „hátártalan hazaszeretet”, a költői szépség és a nemes gondolat dalos nagykövetével, aki mint egykori jeles lantos elődei: Ilosvai Selymes Péter, Tinódi Lantos Sebestyén, Gyergyai Albert, hordja „a szót, a hazuról hozottat”.

És Dinnyés József megzenésítésében otthonra lelnek az anyaországi, a felvidéki, a kárpátaljai, az erdélyi, a délvidéki s a nyugati ósrégi, sőt a világi szörvány költőinek remekei egyaránt, mert összetartja őket egy mindenek feletti isteni kohéziós erő, az édes anyanyelv.

A második adventi vasárnap délelőtti, erdőhegyi istentiszteleten nt. Papp József az Ézs 40,1–11, valamint a Lk 3,1–6 alapján hirdeti az ígét, és figyelmeztet az ígét beteljesedésének közeledtére: „Kiáltónak

szava a pusztában: Készítsétek meg az Úrnak útját, egyengessétek az ő ösvényeit!” Ezért kell ma is belekiáltanunk a világ zajába az evangéliumot, hogy e megfásult világ ünnepéből ne maradjon ki épp a Megváltó.

Dinnyés József rávilágít, hogy bűnbánat nélkül nincs feloldozás. Ezért idézi a 130. zsolnárt, melyet annak idején, 1823-ban a presbiter-költő Kölcsy Ferenc is olvasgatott és énekelte nemzeti imánk, a Himnusz írásában:

*Tehozzád teljes szívből
Kiáltok szüntelen
E siralmas mélységből
Hallgass meg Uristen!
Nyisd meg te füledet
Mídon téged hívlak,
Tekintsd meg én ügyemet,
Mert régen óhajtlak!*

És megrendülten hallgatjuk, amint a zsolnárt dallamára a dalnok tovább a Himnusz éneklé...

A vasárnap délután az ágyaiaké, akik ugyancsak áhítattal fogadják a művész-zsolnártáros dalait, költészetünk megzenésített remekeit. Kodály Zoltánnal valljuk valamennyien: „Az ének szebb teszi az életet, az éneklő a másokét is.”

CSANÁDI JÁNOS

DINNYÉS JÓZSEF

Töretlen hittel

*Mikor elbuktam, nem segített senki,
Meglátogattak furcsa emberek.
A kik eljöttek „harc az élet” – mondták,
Nem nagyon tetszett, amit beszéltek.
Hallgattam és szégyenkeztem
Magamra maradtam.
Fensőbbéssel, éles nyelvvel,
Kioktatva szóltak.*

*Töretlen hittel nézek Istenre,
Töretlen hittel élem életem!*

*Nem tör meg álnok emberek beszéde.
Nem bánt a szúrós, irigy tekintet.
Fegyverek nélkül győz az igaz ember,
Minden csatának egyszer vége lesz.
Más a világ, gyors az élet,
Alkalmazkodjál! Anyanyelvem, anyaföldem
Árvaságra jut.*

*Töretlen hittel nézek Istenre,
Töretlen hittel élem életem!*

*Távol mindentől, messze az otthontól
Láttam az ország városaiban:
Kevés az igaz, mint kétezer éve,
Lator meg akad minden kalandra.
Nincs már törvény, nincs már eszmény,
Széles lett az Úr.
Fújhat a szél, renghet a föld,
Vigyáz rám az Úr.*

*Töretlen hittel nézek Istenre,
Töretlen hittel élem életem!*

AZ ÉSZAK-NÉMETORSZÁGI MAGYAR REFORMÁTUS LELKIGONDOZÓI SZOLGÁLAT

Földi perspektíva – mennyei látás

Életünk a kegyelmes Isten színe előtt, a szentek közösségében zajlik, akinek a Jézus Krisztusban tett ígéreteiben bízva, a hívő ember még a végidők ítéletes képeit is a kegyelem ígérete felől tekinti... – mondta Csúry István püspök a Jel 9,13-21 igeversei alapján, a Hannoveri Magyar Református Gyülekezetben október 7-én tartott biblióra alkalmával.

Isten örökérvényű igazságát miként lehet lehozni a mindennapok talajára, milyen jövőképe van a Királyhágómelléki Egyházkerületnek, milyen egyházi és nemzetépítő stratégiai elképzelései és lehetőségei vannak Partium magyarságának, hogyan lehet találni ezekhez az elképzelésekhez partnereket, segítséget, egyáltalán mi, az Észak-Németországi Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat tudunk-e ebben a munkában segíteni? Ezek voltak a bibliórát követő beszélgetés témái.

„Így lesz az én beszédem, amely számból kimegy, nem tér hozzám vissza üresen, hanem megseleksi, amit akarok, és szerencsés lesz ott, ahová küldöttem.” (Ézs 55,11) Talán ez az ézsaiási Ige az, ami a leginkább meghatározza feladatában, lelkületében, hangulatában azt a munkát amit az Észak-Németországi Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat végez, immár hat városban: Hamburgban, Brémában, Braunschweigban, Göttingenben, Hildesheimban és Hannoverben. Látható és tapasztalható valóság Istennek magyarul imádkozó és énekelő gyülekezete a nagy nyugati szórványban is.

Észak-Németország ezen városaiban már 1945 után tartottak magyar nyelvű istentiszteleteket az itt letelepedett protestánsok, majd ez a munka az 56-os forradalom menekülteji révén jelentősen kibővült és megerősödött.

Annak ellenére, hogy sokáig nem volt helyben lakó lelkésze ennek a nagy kiterjedésű szórványnak, Hannoverben minden hónapban volt istentisztelet vagy biblióra, hol lelkésszel, hol anélkül. Áldott emlékeztető gyülekezeti gondnokunk Sipos Zoltán, több mint 10 éven keresztül tartotta és szervezte az istentiszteleteket, majd halála után kedves felesége, Dr. Sipos Zsuzsa vette át a gondnoki teendőket és végzi ezt mind a mai napig.

A 90-es évek elejétől Menkéné Pintér Magdolna református lelkész nő vállalta el a gyülekezetek lelkigondozását, az ő kezdeményezésére indult be a gyermekek vasárnapi iskolai oktatása és vált rendszeresé havi egy alkalommal az istentisztelet Braunschweigban és Brémában.

A gyülekezeti élet 2000-tól a Boros házaspár, Boros Péter és Boros Edina református lelkészek szervezése folytán tovább bővült, az itt tanuló és dolgozó fiatalok számára szervezett ifjúsági alkalmakkal, melyeknek bensőséges hangulata segített elérni olyanokat is akiknek neveltetésük folyamán

Csúry István püspök október 7-én a hannoveri magyar református gyülekezetben tartott bibliórát. A képen balról az első szerzőnk, a gyülekezet pásztorja: Csákvári Dániel

kevesbé vagy egyáltalán nem volt egyházi kötődésük.

Ebben az időszakban erősödik meg a braunschweigi gyülekezetben is a magyar óvoda-iskola szervezése. Lelkes szülők és pedagógusok, valamint a lelkész házaspár nagy hangsúlyt fektettek a gyermekek anyanyelvi és hitben való oktatására és nevelésére. Ugyancsak ekkor indul be és válnak rendszeresé a házi bibliórák.

Közös, német-magyar nyelvű istentiszteleteket tartunk, évente legalább egy alkalommal immár három gyülekezetben is, Hannoverben, Braunschweigban és Göttingenben. Ezeknek célja a helybeli gyülekezettel való kapcsolat és testvéri közösség elmélyítése, az ökumené ápolása, egymás megismerése, kölcsönös tisztelete.

Közösségi életünknek egyik legkiemelkedőbb alkalmá a Gyülekezeti hétvége, melyet minden évben az észak-németországi magyar gyülekezeteink számára rendezünk és megpróbáljuk érthetővé, korunk embere számára világhossá tenni Istennek örökérvényű igazságait.

Lelkigondozói szolgálatunk tagja a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálatnak és a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Szövetségnek is. E szervezetek célja Nyugat-Európa magyar protestáns, azaz evangélikus, református és unitárius hitvallású vagy akár szabadegyházi hátterű tagjainak lelkigondozása, a gyülekezetek közötti kapcsolattartás és érdekeik közös képviselése.

A Protestáns Szövetség kiemelkedő alkalmai közé tartozik az évente megrendezett presbiteri konferencia, mely alkalommal különös hangsúlyt kap a presbiterek, laikusok képzése, hogy ezáltal is hasznosabb és eredményesebb munkát végezzenek helybeli gyülekezeteikben.

2009-ben ünnepelte az Európai Magyar Evangélikus Ifjak Konferenciája fennállásá-

nak 50. évfordulóját. Az 56-os forradalom után nyugatra kikerült evangéliumi lelkületű magyar fiatalok alapították, lehetőséget és alkalmat teremtve az idegenben való kapcsolattartásra, megvitatva a kor legégetőbb teológiai és társadalmi kérdéseit. Megtisztelő számomra, hogy 2006-tól e nagymúltú, színvonalas konferenciának ifjúsági lelkésze és szervezője lehetek.

A rendszerváltást követő törvényi változások, a hazatérés megkönnyítésének lehetősége, a műholdas televíziózás, az internet és az egyre olcsóbb repülőjártatoknak köszönhetően a szórványban élő gyülekezeteknek az anyaországgal és az anyaországi egyházakkal való kapcsolattartásuk gyökeresen megváltozott. Ezzel szemben az emigráció hagyományos egyesületi és gyülekezeti közösségei egyre súlyosabb egzisztenciális gondokkal küzdenek, elsősorban az intézményi támogatások elvonása, másfelől pedig az egyéni áldozatvállalás csökkenése miatt. Az így előállt új helyzetben nem könnyű feladat megtalálni a fennmaradásnak a lehetőségeit. Hálás szívvel mondhatjuk el azonban, hogy „mindez-ig megsegített minket az Úr”, mert Ő nem az aggályainkra és félelmeinkre tekint, hanem az Ő Fiának, az Úr Jézus Krisztusnak érdemére. Ez a tudat adhat nekünk is erőt munkánk folytatásához.

Szeretettel várunk mindenkit gyülekezeteinkbe, aki tanulmányai vagy munkája révén Észak-Németországba kerül. Istentisztelettel, bibliórával, gyermek és ifjúsági alkalmakkal, lelkigondozói szolgálattal várjuk mindazokat, akik Jézus Krisztust magasztalják, akik Tőle életet, útmutatást, erőt, áldást, kérdéseikre választ, sebeikre gyógyulást várnak és a magyar nyelven hirdetett, olvasott és tanulmányozott Igét értik. Honlapunk: www.magyar-reformatusok.de.

CSÁKVÁRI DÁNIEL református lelkész, Hannover

Dalforgás – karvezetők, kórusok találkozása

Zenész generációk találkozájára került sor Székelyudvarhelyen november 12-14-én, ahol a Partiumi Keresztény Egyetem végzett zenetanárai, az általuk vezetett kórusok, valamint a jelenlegi zenepedagógia szakos hallgatók találkoztak egymással.

A három napos eseményen kóruspróbák, karvezetés kurzus és kórustalálkozó zajlott a Backamadarasi Kis Gergely Református Kollégiumban, a székelyudvarhely-belvárosi református templomban, valamint a Szent Miklós plébániatemplomban. Az esemény megálmodója és főszervezője **Simó Zsuzsa** volt, aki jelenleg a székelyudvarhelyi református kollégium zenetanára.

A Dalforgás elnevezésű találkozó egy megvalósult álom, melyet már évek óta terveznek az egykori zene szakos hallgatók. Mivel a tizenöt éve alakult egyházzene-pedagógia szakon végzetek nagy része Erdély szívéből, Maros, Hargita és Kovászna megyékből származik, kézenfekvő volt, hogy a „székely fővárosban” találkozzanak újra. A végzett diákok közül közel negyvenen jöttek el a találkozóra.

Az esemény megálmodói és szervezői helyet adtak zenész-generációk találkozájának, melyre a zenetanárok egy része hozta a saját kórusát. Így az egyetem tanárai, a mostani zene szakos hallgatók és a már végzetek együtt vehettek részt azon a

kórustalálkozóon, melyen összesen tizenegy kórus mutatkozott be.

Szombaton délelőtt karvezetés kurzus, valamint kóruspróbák zajlottak. Ebéd után a belvárosi református templomban **Hausmann Aliz**, a PKE módszertan tanára tartott előadást a kóruséneklés fiziológiai hatásáról, a zeneterápiáról, a jó zene értéktelítő, emocionális, közösségteremtő erejéről. A délután folyamán műhelymunka zajlott, mely során Berkesi tanár úr végigjárta a tanítóképző termeiben próbáló kórusokat, bekapcsolódott a munkába és szakmai tanácsokkal látta el a karvezetőket.

Vasárnap délelőtt a PKE Vegyeskara, a mostani diákok részt vettek a belvárosi református templomban tartott istentiszteleten, ahol **Gede Máttyás** lelkipásztor hirdette az ígét. Ezután J. Haydn, Gárdonyi Zoltán és Kocsár Miklós egy-egy művével szolgáltak, megköszönve a lehetőséget, hogy a rendezvények egy részét, valamint az összkari próbát ott tarthatták.

A három napos esemény központi rendezvénye a Szent Miklós plébániatemplomban tartott kórustalálkozó volt, melyen a PKE Vegyeskara és az Óreg Diákok Kórusa zárta a sort, **Berkesi Sándor**, **Brugós Anikó** és **Márkus Zoltán** vezetésével. A közel háromszáz részvevő kórustag összkari műként J. S. Bach *147-es kantatáját* adta elő, *Áldva áld az Isten engem* címmel. Vezényelt Berkesi Sándor, orgonán közreműködött **Kristófi János Zsigmond**, hegedűn pedig **Benedek Árpád**. A kórusokat **Csákány**

Csilla, a PKE tanára, egykori diákja konferálta és mutatta be.

Nehéz szavakba foglalni, mekkora élmény volt újra együtt látni az egykori kórus-tagokat. Volt, aki a templomban kicsi gyermekét az ölében tartva énekelte együtt a kórusral Pachelbel *Magnificat-ját* és Kodály *Szép könyörgését*. Az évek munkája, küzdelme, a sok-sok gyakorlás, a kóruspróbák eredménye most látszott meg igazán, amikor már a következő generáció mutatta meg magát egy ilyen rangos eseményen. **Simó Zsuzsa** és segítői, **Szakács Annamária**, **Nemes Annamária**, **Murányi Kovács Enikő** és **Osváth Ildikó** okleveleket és ajándékot nyújtottak át a részvevő kórusok vezetőinek, egykori társaiknak valamint tanáraiknak.

„De te, Uram, örökké vagy!” – énekelte az Óreg Diákok Kórusa a *Jeremiás könyörgése* című Bárdos Lajos-műben. Nemcsak Berkesi tanár úrnak, de mindnyájuknak szemében az öröm könnyei csillogtak. „Szólíts, Uram, s hozzád térünk, /add vissza, add sok boldog évünk!” Tervek szerint a folytatás a következő esztendőben Nagyváradon lesz, illetve az év folyamán akár más helyszíneken is összejöhet majd a „nagy csapat” egy-egy közös éneklésre.

Meg kell köszönnünk a szervezőknek az áldozatos munkát és azt az élményt, hogy újra a „nagy családban” tölthetjük el ezt a hétvégét. Nem a miénk a siker, hanem az Úr. Soli Deo Gloria.

OROSZ OTILIA VALÉRIA

LEGYETEK HAJLANDÓK...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Keresztyn válaszokat adni a társadalom gondjaira. „Világiként is, a szó legnemesebb értelmében vett, klerikális, lelkészközpontú egyházat szeretnék, olyan egyházat, ahol a lelkészek, lelkipásztorok megkapják (visszakapják) azt a társadalmi rangot és megbecsülést, ami bárhol legyenek is – akár a legkisebb faluban vagy a püspöki székhelyben – megilleti őket. Ugyanis éppen ez az, ami biztosíthatja a hívek számára is azt az Egyházat, mely az ő problémáikra képes keresztyn, református vagy akár sajátosan magyar válaszokat, megoldásokat megadni, életükben segíteni.

Klerikális egyházat, abban az értelemben, hogy a lelkipásztorok az egyház lelke, lelkiismerete, esze és szíve legyenek. Mi világiak pedig az ész és a szív munkájából kívánjuk átvállalni a ránk eső részt, és azt felelősséggel és tisztességgel elvégezni. Túl sok világi teher, feladat és munka nyomja lelkészeink vállát, ezért kell őket ezek egy részétől legalább, megszabadítani, hogy hivatásukkal, a szó legteljesebb értelmében vett lelkészi szolgálattal foglalkozhassanak. Azt szeretném, ha egyházunk nem befelé forduló, önmarcangoló lenne, vagy belső viszállyoktól tépett és töredezett, hanem céljaiban határozott és magabiztos, vállalásaiban elszánt és kitartó, munkájában, cselekedeteiben pedig fegyelmezt, törvényes és eredményes.

A közgyűlés ünnepi részében 9 lelkipásztor felszentelésére került sor: **Rác Ervin Lajos** – Erdő, **Varga Botond Endre** – Szatmár-Lánchos, **Varga Szilárd Csaba** – Józsefháza, **Paniti Teleki Zoltán** – Domahida, **Ifj. Berke Sándor** – Nagyszalonta, **Demeter Szilárd** – Ant, **Fábián Tibor** – Nagyvárad-Szölös, **Gecse Tamás** – Nagylak, **Bucsi Zolt** – Zilah-Belváros

Közéleti klerikális egyházat szeretnék, olyat, mely a társadalom gondjaira, bajaira keresztyn válaszokat ad, azokhoz az egyház sajátos lelkületével, világlátásával közelít, és amelyeket leghitelesebben a lelkészek közvetítenek. Szükség van a társadalomban, az aktív közéletben, erre a látásmódra, szemléletmódra, különösen, ha irányt tévesztett, értékeket veszített, bizony-

talan világunkra gondolok. Ugyanakkor nem hiszek a szerepcserék, szereptévesztések, a szerepzavarok szükségességében és eredményességében, abban, hogy az egyháznak olyan esz-közökkel kellene napi vagy távlatos küzdelmeit megvívnia, mely nem sajátja.

(Részlet **Varga Attila** egyházkerületi főgondnok közgyűlést megnyitó beszédéből.)

Emlékezés Balogh Péter püspökre

„Emberségről példát / vitézségről formát...”
(Balassi Bálint: Egy katonaének)

Valahányszor belépek a nagyszalontai református lelkészi hivatal irodájába, tekintem akaratlanul is rávetődik egy festményre, amely Györgyi Alajos munkája 1860-ból és Balogh Péter református püspököt ábrázolja. Úgy érzem, hogy két emberöltő múltán is, mintha komoly, szigorú arcra figyelné és figyelmeztetné a híveket és vezetőiket a misszióra s arra, hogy erős hitű, mindig tettekész tagjai és pasztorai legyenek gyülekezetünknek, minden vonatkozásban példát mutatva embertársainknak.

Másfél évszázada, hogy püspökké választása folytán, (37 évi szalontai szolgálat után) elköltözött Debrecenbe, és 140 évvel ezelőtt, 1870. november 23-án, adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Illő megemlékeznünk róla, felidézve példás életútját, kiváló személyiségét.

Balogh Péter 1792. február 12-én Nábrádon (Szatmár megye) született polgári nemes családban. 1804-ben lépett a Debreceni Református Kollégium alsóbb, majd 1809-ben felsőbb osztályaiba, a tanszakok bevégzése után 1815-ben gimnáziumi köztanítóságra alkalmazták. 1818-ban a karcagi református iskolába ment rektorának. Három év után jogi pályára lépett, s Pozsonyban királyi táblai jegyzőnek esküdött fel (1821), de csakhamar visszatért az egyházi pályára, s egy évig a bécsi protestáns teológiai fakultás hallgatója volt.

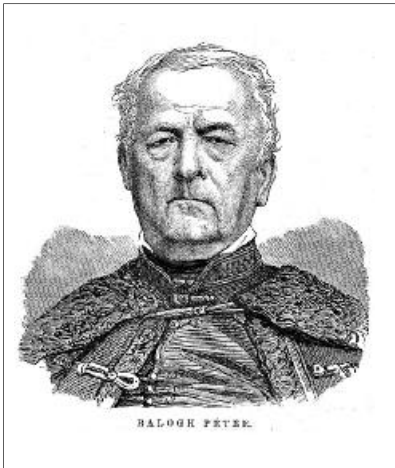
1822-ben a nagyszalontai egyház hívta meg ideiglenes, egy év múlva rendes lelképásztornak, mely szolgálatot harminchétféven át hűségesen végzte egyházközösségünkben.

A jeles szónokot a Szalontai Egyházmegye 1830-ban választotta meg esperesének. 1855-1860 között szuperintendens (helyettes püspök) és 1860-tól a Tiszántúli Egyházkerület püspöke volt, 1870-ben bekövetkezett haláláig.

Igazi kálvinista jellem volt, akit semmi el nem tántoríthatott hitvallásos alapjairól, hisz nem lehet embereknek vakon engedelmes eszköze az, akinek hódolata Istent illeti meg s munkáját Isten dicsőségére végzi.

A pátensharc idején ő vitte az ellenállásban a vezérszerepet. Szállóigévé vált bátor kiállása az 1860. január 10-én a debreceni kistemplomban, engedély nélkül összegyűlt egyházkerületi közgyűlésen, melyet a királyi biztos félbeszakított, s a jelenlevőket a komoly következményekre figyelmeztette mondván: „A gyűlést a császár nevében megtiltom!”, mire Balogh Péter így felelt: „Éltem estéjén álllok, s valamint eddig nem kíméltem semmit, ezután sem húzódom vissza. Én pedig az Isten nevében megtartom.”

Tevékenysége nem egy esetben fűződik össze városunk nagy szülöttének, Arany Já-

Szállóigévé vált bátor kiállása. Balogh Péter 1870-ben

nosnak az életével. Így az 1847-es borzalmas tűzvész után az újjáépítés nagyszabású munkáját és az éhező lakosság közellátásának megszervezését Balogh Péter esperes, Kenyeres János főbíró, Balogh Mihály, a nemesek hadnagya és Arany János jegyző irányította. A leégett templomtető és a torony kijavítása, helyreállítása és az új harangok öntése már 1847 karácsonyára elkészült, de a templom első átalakítására csak hat év múltán, 1853-1854-ben került sor, majd 1856-ban a ma is használatos 24 változatú orgona is elkészült szintén Balogh Péter esperessége és Nagy Sándor lelkészsége idején.

Mint püspök, Balogh Péter a Debreceni Református Kollégium megújításán fáradozott. Az 1868 szeptemberében tartott értekezleten kimondták a debreceni főiskola egyetemmé fejlesztését, a teológiai és jogi tanszak mellé a bölcsészeti szak és a tanárképzőnek a szükségességét. A püspök a főiskola külső és belső építésére áldozathozatalra hívta fel a híveket. Az új épület alapkövébe 1870. május 5-én, fényes ünnepség keretében ő helyezte el az emlékiratot, ám megvalósulását már nem érte meg.

Életnagyságú olajfestésű képét a Református Kollégium nagykönyvtárába helyezték, s ott látható ma is. A másik pedig Szalontán.

A hálás utókor elismerése és tisztelete jeléül, 1990 után Nagyszalontán utcát neveztek el róla. Az egyházi irodalom terén számos eredeti és fordított dolgozata maradt kéziratban, például Jób könyvéhez és Pál leveleire írt magyarázatai.

Legyen ez a rövid emlékeztető főhajtás példértékű életpályája és munkássága előtt, mely erőforrás lehet a mai nemzedék számára is, biztatva egykori híveinek utódait: Ne hagyjátok a Bibliát, a templomot s az iskolát!

PELOK GABRIELLA, ny. tanár, presbiter

AJÁNLÓ

A református magazin

Tartalmas olvasnivalót, igazi kuriózumot jelenthet az olvasó számára a Magyar Református Egyház hivatalos lapjának első száma. A megjelenésében és tartalmában egyaránt igényes magazin 136 oldalon, 35 ezer példányszámban jelent meg, 2010 végére időzítő.

A látványos, rengeteg képpel illusztrált, színes nyomdatechnikával előállított kiadványban az egységes református egyház valamennyi egyházrészre – a Kárpát-medenceiek mellett az amerikai egyház is – bemutatkozik.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület a legkülönfélébb témákkal képviselteti magát, az egyházi szolgálatok több területéről (gyülekezeti élet, diakónia, ifjúság, keresztyén közműzene, felsőoktatás), az évente egy alkalommal megjelenő kiadványban. Az Egyházkerület elnökségének köszöntője a lap 50. oldalán olvasható. A Hítsorsosaink rovatban Balázsné Kiss Csilla lelképásztornak Kovács Zoltán, volt egyházkerületi főgondnok életútját, szolgálatát, pályáját követi végig (20. o.).

Az Életképek a részegyházak szolgálatából címet viselő rovatban bemutatkozik a Királyhágómelléki cigánymisszió (50. o.), valamint a Zilah-Belvárosi Református Egyházközség (52. o.). Az Értéktörzök rovat egyik cikkében Emődi Tamás a partiumi református örökségvédelem elmúlt évtizedéről számol be, látványos templom-illusztrációk kíséretében (76. o.).

Az Oktatás és nevelés rovatban szereplő tanintézmények sorában a Partiumi Keresztény Egyetem is jelen van. Magyar egyetem a Partiumban címen Tolnay István előadótanácsos mutatja be, az idén kettős jubileumot ünneplő felsőoktatási intézményt (93. o.).

Az ifjúsági rovatban is jelen van a Királyhágómellék, a nem csak tájainkon jól ismert és kedvelt Talentum zenekar vezetőjével Gavrucz-Nagy Lászlóval közölt interjú révén (96. o.).

A Kálvincsillag magazin a református egyházközségek terjesztésében jutott el az olvasóhoz, de a világhálón (<http://kálvincsillag.majus22.org>) is fellapozható.

KÁRPÁT-MEDENCEI NŐI IMANAP BORSON. December 5-én, vasárnap délután a borsi református templomban tartotta imanapi alkalmát a Bihari Egyházmegye Nőszövetsége. Az imanap anyagát a Tiszántúli Nőszövetség állította össze. **Csomay Piroska** egyházmegyei nőszövetségi elnök és **Dénes Károly** borsi lelkipásztor köszöntését követően **Babes Arday Erika** hegyközkovácsi segédlelkész hirdetett igét a Jn 20,21 alapján. Az alkalmat imádságok, szavaltatok és a borsi énekkar szolgálata színesítették. A templomi alkalom az imateremben folytatódott, ahol **Lakatosné Hegedüs Judit**, a Debrecen-csapókerti gyülekezet diakónusa a szeretetszolgálat fontosságáról tartott vetített képes előadást.

TÓTH ZSIGMOND

ÉRMINDSZENTY ZARÁNDOKLAT – 2010. November 20-án, Ady Endre 133. születésnapja alkalmából a Királyhágómelléki Egyházkerület (KRE) és a Partiumi Magyar Művelődési Céh szervezésében zárándokoltak el a költőóriás tisztelői Érmindszentre, Ady szülőfalujába.

Ünnepi istentisztelettel kezdődött a 2010-es Érmindszenti zárándoklat

Az ünnepi rendezvény istentisztelettel kezdődött, melyen **Forró László** egyházkerületi főjegyző hirdetett igét, a Mt 18,23-43 alapján. „Vannak, akik tartoznak Érmindszentnek, népünknek, és mindeközben úgy tesznek, mintha a számadás ideje soha nem jönne el” – mutatott rá az igehirdető. A templomot zsúfolásig megtöltött gyülekezet **Balla Árpád** házigazda lelkipásztor a 100. zsoltár verseivel köszöntötte. Az ünnepség Ady Endre szülőházánál folytatódott. A fiatalság is szép számban képviseltette magát a megemlékezésen, hiszen négy református iskola – a zilahi, a váradi és a szatmári gimnáziumok mellett a debreceni Ady Endre Gimnázium – küldöttsége vett részt az ünnepségen.

Ady Endre faluja többet érdemel, fel kell szántani a magyar ugart, hogy sarjadjon az új magyar élet, jelentette ki ünnepi beszé-

dében **Tőkés László** EP-alelnök, a KRE volt püspöke. A szónoklatokat a diákok szavaltai követték, majd koszorúzással zárult az emelkedett hangulatú megemlékezés.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE: NŐSZÖVETSÉGI TISZTÚJÍTÁS. Az Érszakácsi Egyházközség gyülekezeti terme adott otthont november 30-án az egyházmegye nőszövetségi közgyűlésének. A közgyűlés **Balogh Enikő** kismajtényi lelkipásztor, egyházmegyei nőszövetségi elnök nyitóáhitatával vette kezdetét, a Jel 3,20 alapján. Ezt követően **Balogh Enikő** rövid beszámolót tartott az elmúlt hónapok tevékenységéről, majd a jelenlévők a jelölések alapján, kézfelemeléssel és közfelkiáltással választották meg az új vezetőket. Elnöknek **Kurta-Tötös Beáta**, hadadi lelkipásztort választotta meg egyhangúlag a közgyűlés. Ugyanakkor két alelnököt is választottak: **Nagy Anikót**, a tövisháti régió, valamint **Dallos Adélt**, a nagykároly-tasnádi régió képviselőjeként. Pénztárosnak **Fekete Piroskát**, a Dobrai Egyházközség tagját, jegyzőnek pedig az eddigi elnököt, **Balogh Enikőt** választották meg.

IFJ. KOSZTA ENDRE

REFORMÁTUS EGYHÁZVEZETŐK TANÁCSKOZÁSA. November 15-én, Kolozsváron tanácskozott a Generális Konvent elnöksége. A Kárpát-medencei református egyházak püspökeit és főgondnokait tömörítő közös ügyvivő testület úgy határozott, hogy az egyház közös költségvetését a soron következő február 26-i miskolci elnökségi ülésen hozzák végleges formába. Döntés született a Kálvincsillag magazinról is: a részegyházak szerkesztésében készül újság évente egy alkalommal jelenik meg. Az egyházvezetők végül döntöttek a Magyar Reformátusok VI. Világtalálkozójának 2011-ben esedékes megrendezéséről. A Generális Konvent plenáris ülését, pünkösöd

Több százan vettek részt a gyulafehérvári emléktábla-avatón. Somogyi Botond felvétele

után a Királyhágómelléki Egyházkerület látja vendégül.

November 16-án, a gyulafehérvári római katolikus székesegyházban emléktábla állításával örökölte meg a Kárpát-medence magyar reformátussága Bethlen Gábor emléket, a fejedelem születésének 430. évfordulóján.

LELKÉSZFELESÉGEK ÉS LELKÉSZNŐK TALÁLKOZÓJA EGRIBEN. A november 20-án tartott rendezvénynek 32 résztvevője volt – számolt be az eseményről **Nagy Erika**, a Szatmári Egyházmegye missziói előadója. A főszervező elmondta: egy régi hagyományt szeretnének újjáéleszteni, hiszen egykor rendszeresek volt az ilyen találkozók. Az együttlét **Keresztúri Sándorné Gábor Erzsébet**, amaci lelkipásztor nyitóáhitatával kezdődött, a Józsa 24,15 alapján. Ezt követően **Kovács Sándor** esperes és felesége **Ildikó**, a rendezvény házigazdája és társszervezői köszöntötték a megjelenteket, majd kötetlen beszélgetésre került sor „A lelkész hitvestársa, mint feleség, édesanya, és mint dolgozó nő” témában. A résztvevők a szolgálat jelentőségére helyezték a hangsúlyt, valamint arra, hogy hitvestársaikat minden erejükkel támogassák a szolgálatban. Végezetül egyöntetűen úgy határoztak, hogy rendszeressé teszik a találkozókat. Az együttlét szeretetvendégséggel ért véget.

K. E.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Hálatelt szívvel köszönjük a Nagybánya Újvárosi Gyülekezet nőszövetségének a nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Református Egyházi Központ részére eljuttatott adományát. Isten gazdag áldása legyen munkájukon, segítő magatartásuk legyen mindenkor kedves az Úr előtt.

TÖRÖK SÁNDOR igazgató

HARANGSZÓ - VÁLTOZATLAN ÁRON. A lap ára 1,50 lej marad az ideai esztendőben is. A királyhágómelléki reformátusok lapja kéthétről kéthétre nyújt lelki táplálékot, keresi a református keresztyén választ a mai ember kérdéseire. Körképet nyújt gyülekezeteink és kilhoni református testvéreink életéből, internetes kiadása révén pedig (www.harangszo.blogspot.com) egybekapcsolja olvasóit határon innen és túl. A folyton változó mában igyekszik rámutatni arra, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz: Jézus Krisztusra, aki az út, az igazság és az élet. Legyen ön is tagja a királyhágómelléki református olvasók nagy családjának!

Harangszó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Gyülekezeti Lapja
ISSN 1221 - 8323
Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Felelős szerkesztő: Fábian Tibor. **Szerkesztőségi titkár – olvasószerkesztő:** Babes Arday Erika. **Tördelőszerkesztő:** Kraftsikné Petrikó Ildikó. **Külmunkatársak:** Balászné Kiss Csilla, dr. Csohány János, Kupán Árpád, Ifj. Koszta Endre, Orbán Levente, Tóth Zsigmond. Szerkesztőség és levélcím: Harangszó, 410001, Oradea (Nagyvárad), str. Moscovici (Szilágyi Dezső u.) nr. 14. Tel.: 0259/416-067. E-mail: harangszo@yahoo.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, <http://harangszo.blogspot.com>
A terjesztés a lelkesítő hivatalokon keresztül történik. A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség álláspontját tükrözik. Kéziratot nem örvünk meg és nem küldünk vissza.
Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.

Czeplédi-díjas presbiteretek – 2010

Immáron negyedik alkalommal adták át a Nagyvárad Református Gyülekezeti Szövetség (NRGYSZ) által szervezett reformációi istentisztelet keretében, a presbiteretek számára alapított Czeplédi György-díjat. A kitüntetés Deák Árpád képzőművész által készített bronzplakettet és díszoklevelet tartalmaz. A 2010-es év Czeplédi-díjas presbitereti: Dajka Lajos (Biharpüspöki), néhai Barna Éva (Olaszi), Gondos Elemér (Óssi), Á. Nagy Sándor (Rét), Pető Csilla (Rogériusz), Papp Ferenc (Szőlős), néhai id. Bordás István (Újváros), Kovács Erzsébet (Velence) és Török Jenő (Csillagváros). Az alábbiakban a díjátadás alkalmával elhangzott méltatások néhány jellemző gondolatát közöljük (köszönjük Veres Kovács Attila lelkipásztornak, a NRGYSZ soros elnökének, hogy lapunk rendelkezésére bocsátotta a méltatásokat. Megj.: a szerk.).

Néhai id. Bordás István nagyváradi főgondnok szerénységével, szolgálatkészségével, udvariasságával a békebeli kereskedő jó példáját testesítette meg. Hitével, tartásával, tisztességével és bölcsességével méltán vívta ki presbiter társai és a lelkesek megbecsülését. 1984-ben hatalmas szavál elmozdították főgondnoki tisztségéből, mert nem hajlott meg az akkori egyházi vezetés diktatórikus határozatai előtt. Bár nagyon megviselték a történetek, egyházára, szeretett gyülekezetére soha nem tudott haragudni. Továbbra is kitartó templomba járó és egyházat szerető hívő ember maradt. 1989-ben a presbitérium és a gyülekezet rehabilitálta és visszahelyezte főgondnoki tisztségébe, melyet már haláláig mint tiszteletbeli főgondnok töltött be.

SÁNDOR LAJOS lelkipásztor

KÁDÁR FERENC

Nevek

*Köszönöm Istenem a neveket;
A drága szót, mely Krisztusomhoz köt:
Köszönöm, hogy KERESZTYÉN lehetek –
Ezt meg is vallom mindenki előtt.*

*Köszönöm a zászlót, mit szaggatott
Évszázadokon annyi vad szele,
Köszönöm Atyám, hogy MAGYAR vagyok,
Hogy kedves előttem népem neve.*

*Köszönöm a tiszta forrást, Uram,
Az örök s mindig újszerű Igét.
Megismertem: vállalom boldogan
Óseimnek Református hitét.*

*Köszönöm a teremtsi rendet,
Hogy kezud nyomán EMBER lehetek.
Legyek valóban az, Atyám engedd!...
Írd be könyvedbe minden nevemet!*

Papp Ferenc szőlősi gondnok a gyülekezet, valamint a templom és környezete rendjének, tisztaságának vigyázója. Az istentiszteletek alkalmainak és más rendezvényeknek segítője, szervezője. Polgári foglalkozásában is a segítségnyújtáshoz kapcsolódik a feladata: mentőautó vezetőként az orvosok munkáját segíti.

Gyülekezetünkben is önzetlenül segít, kétkezi munkát és anyagiakat is áldoz egyházépítő munkája során. Hűséget, kitartást és kritikát is tanúsít, az ékes és szép rend érdekében.

SZÜCS IMRE lelkipásztor

Radványi Károly grafikája

Pető Csilla főgondnokhoz sokan fordultak tanácsért, mert nekik is kellett valaki, aki segítse gyermekük előmenetelét az iskolai felvételnél, másoknak a hadifogságért járó kárpótlásuk megszerzéséhez nyújtott segítséget.

Fontosnak tekinti a táltumokkal való sáfárkodást, aminek Isten dicsőségét kell szolgálnia, de mindeközben a kilencvenkilencet is kész otthagyni és utána menni az elveszett századiknak.

A hittől áthatott, választóit képviselő magatartása és cselekvése jelenti a szociális érzékenységét és az esélyegyenlőségért való cselekvését, de a jótékonykodás mai formáit megfelelő kreativitását is.

KEREKES JÓZSEF lelkipásztor

Á. Nagy Sándor nagyváradi-réti presbiter a Mindenható Istenhez, a templomhoz, a gyülekezethez való ragaszkodását az elmúlt rendszerben csakúgy, mint az azt követően bátran felvállalta.

A Nagyváradi-Réti Református Egyházközségben 1997-től presbitéri tisztséget tölt be. Alig volt istentiszteleti alkalom vagy egyházközségi esemény, amelyen Á. Nagy Sándor ne vett volna részt. Ám nemcsak templomjáró ember, hanem az egyházközség ügyeiért mindenkor felelősséget érző, hűséges sáfár. Ritkán szól, s ha véleményét nyilvánít, azt akkor is megfontoltan és ügyközpontúan teszi. Mindig szerényen, de öntudatos határozottsággal helyezi kezét „az eke szarvára”.

DR. PÁLFI JÓZSEF lelkipásztor

Kovács Erzsébet, nagyváradi-velencei gondnoknő vasárnaponként a Széles-utcai

híd környékéről, az egykori Halász utcából, a háromgyermekes Székely család rendszeres látogatója volt az olasz Istén-házának. Velencére költözésüket követően, a legidősebb lányuk, Erzsébet még egy konfirmációs időre Olasziban maradt, ott ahol 1945-ben a keresztség sákramentumában is részesült.

A velencei gyülekezet 1996-ban választotta Kovács Erzsébetet presbiterének, majd 2009-ben gondnokának. Közben 2005-től a helybeli gyülekezet nőszövetségének elnöke, valamint a Bihari Egyházmege Presbitéri Szövetségének pénztárosa 2006-tól.

FARKAS ANTAL lelkipásztor

Török Jenő csillagvárosi tiszteletbeli presbiter tősgyökeres csillagvárosiként, korán részt vállalt az alakuló gyülekezet életéből. Egyházépítő tevékenysége azonban nyugdíjazásával vált hangsúlyossá. Isten szabaddá tette őt a megfelelő pillanatban, hogy építő mérnökként a második imaház építési-átalakítási munkálataiban alaposan kivegye részét. Ennek a megszervezése a kommunizmus utolsó éveiben embert próbáló feladat volt. Mégis szívvel-lélekkel végezte feladatát.

Aki ma belép a Csillagvárosi templomba, megfigyelheti Török Jenő keze munkájának nyomait. A külső építési munkálatokat vezette a haranglábnál, valamint az átalakításoknál. A belső munkálatok során részt vett a padok megtervezésében, csillárok és a szószéki díszek faragásában. Ezek a jegyek mindmáig meghatározzák a nagyváradi-csillagvárosi templom arculatát.

VINCZE ZOLTÁN és VINCZENÉ PÁLFI JUDIT lelkipásztor,
BARNA ANTAL főgondnok

Néhai Barna Éva nagyváradi-olaszi presbiter és nőszövetség elnököt hatvannégy éves korában hazahívta az Úr, pedig annyi munkája lett volna még itt: családja életének hétköznapijait rendezni és lelki támasza lenni, gyülekezete nőszövetségének tagjait összeszervezni és betegeit, szegényeit látogatni. Sok munkát hagyott hátra, amit folytatnia kell a gyülekezet presbitériumának és nőszövetségének.

Kiváló szervezői tehetsége sok kedves asszonytestvér életébe hozott örömet. Lelki ráérzéssel viszonyult a betegekhez, akiknek meglátogatására szervezte a nőszövetség tagjait.

Családja és a gyülekezete körében telt el élete olyan erős és határozott életstílusban, melyhez csak a mennyi Atya adhatta a fáradhatatlanság energiáját.

VERES-KOVÁCS ATTILA lelkipásztor

Dajka Lajos biharpüspöki presbiteret gyermekkorától fogva Istén-félő, meleg családi légkör vette körül, mely lelki gazdagságot, mint hervadhatatlan örökséget igyekezett mindvégig megőrizni feleségével együtt és egyetlen gyermeküknek tovább-

PRESBITERI TALÁLKOZÓ SZILÁGYBALLÁN

A Krisztusban való lelki egység

A Szilágyballai Egyházközség látta vendégül november 13-án, a Zilahi Egyházmegye presbiteri konferenciáját. Ez alkalomra az egyházmegye 28 gyülekezetéből 25 küldte el képviselőit.

A találkozó istentisztelettel kezdődött, melynek során **Boros Árpád** helyi lelképásztor a Róm 8,1-13 alapján hirdette Isten Igéjét. Az igehirdető felhívta a jelenlévők figyelmét, hogy az Isten családjához, gyülekezetéhez tartozó embereknek elsősorban lelki embereknek kell lenniük, akiknek elsősorban a Lélek dolgaira kell figyelniük. Törekedniük kell a gyülekezetben a szeretet, békesség, egyetértés, rend és örömteljes együttlét megteremtésére, így ábrázolva ki annak a lelki családnak a képét, melyet Isten elképzelt.

Az igehirdetést követően **Vízaknai Helga**, Wass Albert: *Üzenet haza* című versét szavalta el, majd **Bogdán Zsolt**, a Zilahi Egyházmegye esperese köszöntötte az egybegyűlteket, bátorítva a gyülekezeteket a Krisztusban való lelki egységre és egyetértésre. Ezt követően **Vincze János**, a Zilahi Egyházmegye Presbiteri Szövetségének elnöke is köszöntött minden jelenlévő lelképásztort, gondnokot, presbitert.

A találkozó **Szász Bálint Róbert**, szilágyásamsoni lelképásztor *Reformáció, reformátusság* című előadásával folytatódott. Az előadó rámutatott arra, hogy amiként Isten munkálkodott egykoron a reformátorok életében, ugyanúgy a mai ember szívét is nap, mint nap újra akarja reformálni az evangélium által. A keresztyén embernek folyamatosan ápolnia kell az Istennel való kapcsolatát, naponkénti igeolvasás és lelki közösséghez való tartozás által. Életét a Krisztusban való egyszerűség, tisztaság, becsületes munka és a testvéri szeretet kell meghatározza, hisz Isten azt szeretné, hogy az Ő gyermekei csillagként ragyogjanak a világban, megmutatva másoknak is az Óhoz vezető utat.

Az előadást követő rövid szünet után ismét egy Wass Albert vers hangzott el, majd újabb előadás következett: *A presbiter és családja* címmel, melyet **Szilágyi Zoltán** szilágypaniti lelképásztor ismertetett. Az előadó kiemelte, hogy a presbiter, mint Istennek megbízott szolgálja két családért felelős: vérszerinti családjáért, valamint a gyülekezeti lelki családjáért. Mindkét esetben a presbiternek arra kell törekednie, hogy istenfélő életének példájával elől járjon és másokat is Istenhez vezessen.

Szász Bálint Róbert: Isten ma is megújít az evangélium által. A szilágyballai református templom

A tartalmas előadás után a szilágyballai gyülekezet lelkes híveinek jóvoltából gazdag szeretetvendégségre került sor, melyhez nagyszerű hangulatot varázsolt a gyülekezet furulyacsoportja, mely J. Clarke, G. Philips Telemann, F. Mendelssohn B. által szerzett furulyadarabokat játszott, valamint lelki énekeket énekelt az egybegyűtteknek.

Hiszem, hogy mindannyiunk számára áldást jelentett ez a nap, amikor megtapasztaltuk az Isten lelki családjához való tartozás örömét.

BARABÁS TÜNDE ERZSÉBET

Temesvári presbitertalálkozó

November 12-én a Temesvár-Belvárosi református templom gyülekezeti termében tartotta harmadik találkozóját a Temesvári Egyházmegye Presbiteri Szövetsége, február 27-i újjáalakulását követően.

Az alkalom **Enyed András** egyházmegyei PSZ-elnök igemagyarázatával kezdődött, majd **Fazakas Csaba** esperes köszöntötte a megjelenteket, az egyházmegye lelképásztorait, főgondnokait és gondnokait, valamint az Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnökségét képviselő **Venter Miklós** főtítkárt.

A számbavétel után **Fazakas Csaba** esperes vetítettképes előadása következett, a világválság egyházra gyakorolt hatásáról. Végző megállapításként rámutatott, hogy nem az egyház van válságban, hanem az egyháztagok.

Pataki Károly, egyházmegyei főgondnok előadásában a presbiter, illetve a presbitérium szerepére tért ki, majd **Venter Miklós**, PSZ-főtítkárt számolt be a kerületi presbiter-szövetség gondjairól, terveiről és eredményeiről.

A hozzászólások és javaslatok rendjén több építő jellegű javaslat született, többek közt a tagdíjak begyűjtésével kapcsolatban,

A kibővített alkalom Enyed András egyházmegyei PSZ-elnök igemagyarázatával kezdődött

a Harangszó presbiteri oldalának a népszerűsítéséről, valamint egy megszívlelendő javaslat **Fazakas Csaba** esperestől, aki 21 éves korhatárhoz kötné a presbiterré választás lehetőségét, így nem volna holtidő az aktívabb fiatalok tevékenységében.

A találkozó sikerét jellemzi, hogy nagyon sok lelkész és presbiter kérte az ilyen együttléteket megismétlését. Az estébe nyúló találkozó szeretetvendégséggel ért véget.

KUN LÁSZLÓ, temesi PSZ-titkár

CZEGLÉDI-DÍJAS...

FOLYTATÁS AZ I. OLDALRÓL

adni. Életrendjét Isten közelsége, tanácsainak engedelmes követése határozta meg.

Gyülekezeti munkáját tisztelet és megbecsülés övezi, még a fiatalabb egyháztagok részéről is. Szavaira odafigyelnek, mert egész élete hiteles, emberi tartása követésre méltó.

Pótolhatatlan egyháza számára egy olyan világban, amelyben könnyen hangoztatják, nincs pótolhatatlan ember.

SZEKERES SÁNDOR lelképásztor

Gondos Elemér nagyváradi-őssi presbiter, nevéhez illően, valóságosan és hűségesen gondkezelő férfiú. Nemcsak családjának, hanem gyülekezetének is szíven viseli életét, beleéléssel osztozik a megpróbáltatásokban, és lelkesen részesül az örömeiben is.

Tagja volt annak a lelkes csapatnak, amely gyülekezeti házat alkotott, és közben lelki házat is. Szakmája szerint falakat épített, lelke szerint testvéri közösséget.

Szereti a gyülekezetet, mint családját, ahova otthonról hazaérkezik, és mint igazi gondos sáfár értékeli a jót, de nem hagyja szó nélkül azt sem, amin javítani kell.

CŠÜRY ISTVÁN püspök-lelképásztor